RUSKI INWALID

No. 85.

NIEDZIELA. 11 Kwietnia 1820 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: z Petersburga. Wiadomości Zagraniczne: Franciia. Angliia. Hiszpaniia. Daniia. Szweciia.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

z Petersburga, 11 *Kwietnia.*

Xiąże *Mesczerski* radca stanu rzeczywisty i Ober Prokuror nayświętszego Synodu, nayłaskawiey mianowanym został kawalerem orderu Święty Anny pierwszey klassy.

— W przeszły piątek był ostatni (12) wieczor naukowy u Pana de *St. Maure.*

z Krzemieńca, 31 *Marca.*

(Atykuł nadesłany).

Dzień 12 b. m. z tylu względów miły wszystkim ludom Europy, a Rossyianom i Polakom naydroższy iako rocznica wstąpienia na tron Cesarza ALEXANDRA I, a epoka tych dwóch narodów pomyślności, uprzyiemnionym tu był koncertem spiewaczki iakich zapewne mało iest na kuli ziemskiey, a Europa iedną tylko posiadaiąc z zadziwieniem w rozmaitych swych miastach i stolicach słucha. Przyszła koley i na nas. Pani *Catalani* przybywszy tu w dniu 7 b. m. i wypocząwszy z drogi, zapowiedziała swój koncert na dzień 12. — Krzemieniec zawsze ludny, na odgłos iey przybycia dziesięć razy większą zdawał stę mieścić ludność. — Nadszedł nakoniec dzień pożądany: pięć set przeszło osób napełniło salę tuteyszego liceum. Któż niesłyszał o *Catalani*? Kto iey sobie niewyobrażał? wszystkie dzienniki pełne są uwielbiaiących iey talent pochwał; każdy przeto wystawiał sobie w myśli głos iey zachwycaiący. Ukazała się nakoniec ta muza żyiąca, zagrzmiały oklaski i nagle głęboka nastąpiła cichość. Pani *Catalani* spiewała naprzód hymn w ięzyku Rossyyskim, ułożony i wykonany raz pierwszy w czasie bytności N. Cesarza JMści w Akwisgranie. Wdzięczny Polak za dobrodzieystwa od tego twórcy bytu swoiego otrzymane, na samo wspomnienie imienia Cesarza ALEXANDRA czuie mocniey biiące serce; cóż dopiero gdy czyny tego nie-

śmisrtelnego Monarchy dobroczyńcy słyszy opiewane tak czystą, doskonałą i rzec można anielską harmoniią. Tu oklaski są słabemi uniesień duszy tłómaczami, łzy rozrzewnienia iakie się widzieć dały na wszystkich twarzach, trafniey wyrażały wrażenia na sercach słuchaczów głosem Pani *Catalani* sprawione. Trzy przeszło godziny trwał ten koncert zachwycaiący, lecz te ledwie trzema sekundami bydź się zdawały. Niedonoszę o tym koncercie iako muzyk, wszystkie bowiem dzienniki Europy pełne są szczegółów opisuiących głos Pani *Catalani*; moim zamiarem iest tylko podać do wiadomosci powszechney to przyiemne dla Krzemieńca zdarzenie, a dzień, w którem miało mieysce uczyni ie wiecznie w pamięci naszey żyiącem.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Francija.

z Paryża, 28 Marca.

Bryg neapolitański *Calabrois*, przybyły w dniu 2 b. m. z Palermy do Neapolu, przyniosł wiadomość, że 28 lutego Xiężna JMść matka Xiężney *Berry* powiła córkę.

14 b. m, Xiężna JMść *de Savoie-Carignan*, małżonka Xiążęcia następcy Sardyńskiego urodziła w Turynie syna.

Pułkownik *Leclerc*, któremu w tych dniach poruczono dowodztwo Żandarmeryi, był niegdyś adiutantem Xiążęcia de *Feltre*.

Luwel dnia 23 b m. rano był zaprowadzony pod scisłą wartą żandarmów przed sąd kryminalny Królewski. Po odbytem badaniu przez kommisarza izby parów i ieneralnego prokuratora *Bellart*, był naocznie stawiony z wielu świadkami, którzy zeznania swoie iuż byli uczynili pierwiey. O skutkach tey procedury, nic zgoła iescze wiedzieć niemożna; zdaie się iednak iż zbliża się do końca. Ci co widzieli zabóycę tego iak był prowadzony, powiadaią, iż iest bardzo blady, oczy ma wpadłe, krok chwieiący się i niema iuż tey zuchwałości i stałosci ducha, iakie okazywał pierwey.

— W ostatnich numerach *Minerwy* i *Konserwatora* osobliwszym zdarzeniem ieden i tenże wiersz następuiący z Atalii iest przytoczony: *Eh quoi! Mathan, d'un prêtre est ce là le langage!* (*Matanie! takież słowa z ust idą kapłana.*) Lecz zastosowanie iego zupełnie iest różne w obu dziennikach. Minerwa przytacza go mowiąc o szanownym Arcybiskupie paryzkim, którego odezwa mocno się *liberalistom* niepodobała. *Konserwator* przeciwnie, używa tego wiersza mówiąc o Xiędzu *Pradt*, autorze sławnego *katechizmu*.

Król nasz odnieiakiego czasu znacznie był zapadł na zdrowiu; lecz teraz dzięki Niebu iuż się ma lepiey. Podagra którey N. Pan ciągle był doswiadczał w nogach; przeszła była do żąłądka, trafnie iednakże umiano ią ztamtąd wyrugować. Ta niemoc tak ciężko napastowała monarchę, iż przy ciągłych prawie womitach niemiał wolnego oddechu. Wyleczono go z tego iakośmy powiedzieli teraz wychodzi iuż z pokoiów swoich.— Wczora słuchał mszy w kaplicy zamkowey a potem dawał posłuchanie: Arcybiskupowi poparyzkiemu, Xiążęciu *Talleyrand* i posłom hiszpańskiemu i neapolitańskiemu. Po obiedzie zaś trudnił się sprawami państwa z Baronem *Pasquier* i Xiążęciem *Richelieu*.

Hrabia *Tauenzin* Jenerał służby pruskiey przybył tu z Berlina. Jedzie on w charakterze posła nadzwyczaynego do Londynu.

Do kantoru gazety *la quotidienne* przesłano iuż na rzecz strzelca *Debis* i służącego cukierni *Pomier* 11,254 franków.

Rzeznik *Riviere*, który iak wiadomo zbrodnię *Luwela* nazywał czynem bohatyrskim, a smierć Xiążęcia de *Berry* wypadkiem szczęśliwym i godnym uwielbienia, skazany iest na dwuletnie więzienie i 100 franków kary pieniężney.

Dziewczyna przekonana o wzywanie imienia przywłaszczyciela i inne buntownicze odezwy, była w tych dniach stawiona przed sądem policyi poprawczey, który ią skazał na trzech miesięczne więzienie. – Przed tymże sądem był stawiony nieiakiś *Vieux* czeladnik iednego karetnika, który chodząc po szynkach pozwalał sobie nieprzyzwoitych i obelżywych wyrazów mowiąc o śmierci Xiążęcia de *Berry*, osądzonym został na roczne więzienie.

Anglija.

z Londynu 29 Marca.

Sławny proces *Hunta* który przez dziesięć dni toczył się w Jorku przed trzema dopiero dniami skończonym został. Sam *Hunt* i czterech iego spólników *Jonson*, *Meit*, *Pilli* i *Ramford* uznani są *za winnych*, a mianowicie w tem iż pod chorągwiami buntowniczemi formowali zgromadzenia przeciwiące się prawom, celem podburzenia umysłów przeciwko Króla

rządu i konstytucyi. Jnni oskarzeni uznani są *za niewinnych* Wyrok ten sądowy przyznaiący wszystkie podobne zgromadzenia za *przeciwne* prawom, znalazł potwierdzenie u wszystkich dobrze myślących obywateli, prawdziwych przyiaciół porządku i spokoyności. Lecz dzienniki *oppozycyyne* nieopuściły tey pomyslney zręczności. Pisma ich pełne są burzliwych narzekań i obelżywych wyrazów, a zawsze pod pozorem niby obrony praw naruszonych. *Hunt* skazany iest na złożenie poręki 2000, *Jonson* 1000, i inni po 500 funtów szterlingów w tem, iż przaz pó roku niebędą się wdawać w żadne sprawy i zgromadzania mieszaiące spokoynosć publiczną. Hunt iednakże ma zamiar appellowania od tego wyroku.

Wczora nadbiegł tu goniec od Krolowey z zaleceniem czynienia rozmaitych przygotowań na iey przybycie do Londynu. Przywiozł także listy do lordów *Liwerpool* i *Castlereagh* oraz do Pana *Brugham*.

W Birmingham uwięziono nieiakiegoś *Ragg* i towarzysza iego *Penson* za miane mowy buntownicze na placach publicznych.

Nieładу które wybuchnęły były w hrabstwie Rosskiem w Jrlandyi usmierzył ieden z Xięży tamecznych, mówiąc do dzierzawców o skutkach iakie ich opor i nieposłuszeństwo sprowadzić mogą i zachęcaiąc każdego, aby poszedł do Szeryfa z oświadczeniem zgody na wykonanie przepisów rządowych. Sam zaś po takich wymównych zachęceniach udał się do iednego z właścieli włościan uciśnionych, przełożył mu te nieprzyiemności, iakich nieludzkie dzierzawcy postępowanie z 600 rodzinami włoscian stać się może przyczyną, zwłaszcza gdy nic mu niebędąc winni, sami obowiązuią się wnieść summę opłacaną przez niego byleby od dalszych ucisków byli zabespieczeni. Jest nadzieia że tak chwalebne tego kapłana zamiary wezmą żądany skutek.

Pozawczora był liczny ziazd u dworu. Poseł perski wyieżdzaiący iuż do oyczyzny swoiey miał u Króla posłuchanie pożegnania, po którem N. Pan znowu powrócił do Breyton.

W niektórych gazetach zagranicznych czytaliśmy doniesienie, iakoby Król nasz, dla poprawy zdrowia miał zamiar odbycia podróży zagranicę, a mianowicie do Portugalii Dla zbicia tak niedorzeczney pogłoski, która iuż to niepierwszy raz iest rozsiewaną, iest naszą powinnoscią donieść, że prawa kardynalne Angielskie, niepozwalaią ani Królowi naszemu, ani iego naybliższemu następcy tronu opuszczać kraiu pod żadnym pretextem, i wtenczas tylko może to uczynić, gdy oba parlamenty uznaią podróż iego za koniecznie potrzebną.

Wczora rospoczęły się posiedzenia kommissyi urządzoney w Catostreet a maiącey się trudnić rozbiorem okoliczności do ostatniego spisku sciągaiących się. Przysięgłych zasiadaiących w niey liczą 23.—Prezes kommissyi Lord *Abot* zagaił to pierwsze posiedzenie krótką mową, wyrażaiącą treść całey sprawy i odwoływał się w niey do praw, na mocy których spiskowi powinni bydź sądzeni iak zdraycy oyczyzny. Bezpośrednio za tem nastąpiły badania swiadków stawaiących *przeciwko* obwinionym — Między tymi byli kanclerz skarbu *Wansitaardt* i Kapitan *Fits-Clarens.* Jeden z spiskowych dostał pomieszania umysłu i iak rozumieią wkrótce żyć przestanie. —Badania swiadków odbywaią się ciągle.

W listach prywatnych z Kadyxu czytamy niektóre szczegóły o ostatnich w tem mieście wypadkach: Dnia 8 marca mieszkańcy iego wysłali byli deputacią do Gubernatora swoiego Jenerała *Don Valdes* prosząc o ogłoszenie konstytucyi; lecz gubernator nietylko prozby ich niechciał zadowolnić, nadto uwięził deputowanych, a iak mowią niektórzy, kilku śmiercią ukarał. To własnie stało się przyczyną buntu krwawego, w którym Jenerałowie: *Valdes* i *Campana* utracili życie.

Lord *Cochrane* powtorne przedsiębrał napadnienie na okręta hiszpańskie w Callae; lecz i to było podobnież iak pierwsze niepomyślne dla niego.

Z Jrlandyi donoszą, że bunty i zamieszania które tam coraz bardziey zdawały się zagęszczać, uśmierzaią się taraz znacznie i wkrótce zupełney można się spodziewać spokoynosci

Hiszpania.

z Madrytu, 22 *Marca.*

— Dnia 12 o godzinie 4 z południa położono z naywiększą uroczystością na placu publicznym tak nazwanym *Laplace Mayor*, wielki kamień, na którym iest wyryta konstytucyia. Wszelkie władze wezwane przez nową munipalność, znaydowały się na tym obrzędzie narodowym. Przyczem rozdawano ludowi exemplarze odezwy Królewskiey do Hiszpanów. Ta

uroczystość prawdziwie narodowa, na zawsze zostanie w pamięci mieszkańców Madrytu, na każdey twarzy wyraźnie się malowała wdzięczność, iaką lud wierny był przeięty dla swego monarchy, wyrażaiącego oycowskie w swey odezwie uczucia.

— Tymczasowa iunta naywięcey zatrudnia się teraz za zgodą Królewską doprowadzeniem do porządku, a tym samym i do stanu lepszego skarbu i przychodów kraiowych. Ta gałęź odministracyi w wielkim rzec można była dotychczas nieładzie. Przychody weszłe do kassy w styczniu są wcale nieznaczące. Rząd więc teraznieyszy począł od przedsięwzięcia iak nayczynnieyszych i naskutecznieyszych środków do zyskania iak nayrychley wszelkiey zaległości.

Następuiące zgromadzenie kortezów iest przedmiotem rozmów i rospraw nietylko w Madrycie; lecz w całem Królestwie. Jeśli iak się spodziewać należy deputowani są rzeczywiscie oddani dobru oyczyzny, wszelkie srodki które przedsięwezmą będą zmierzać do tego celu i zbliżać pożądaną epokę pomyślności kraiowey.

W dzień uroczystego obchodu ogłoszenia konstytucyi 18 b. m. tymczasowa iunta wydała odezwę do wszystkich Hiszpanów, zwracaiąc ich uwagę na maiące nastąpić zwołanie kortezów, w którey wystawia tę narodową reprezentacyią iako tarczę wolności narodowey i iedyny środek do przekrocenia nieładów i klęsk od tylu iuż lat trapiących Hiszpaniią. W teyże odezwie zachęca współobywateli swoich do iednomyślnego pod ochronę praw połączenia się, a szczególnie ostrzega o skutku zaturgów domowych, którym niechybnie mogłaby bydz rewolucyia podobna do krwawey francuzkiey.

z Jrun, 21 Marca.

W Kadyxie wybuchnęła nayokropnieysza rewolucyia. W powszechnem zamieszaniu zamordowano dwóch Jenerałów, a odrąbane ich głowy i wsadzone na bagnety ukazywano publicznie na ulicach. Bardzo wiele domów prywatnych zupełnie zrabowano i gmachów publicznych zniszczono. — Z przestrachem oczekuiemy dalszych z tego miasta szczegółów, a mianowicie iacy to byli ci nieszczęśliwi Jenerałowie? i kto przyczyną tak strasznych nieładów.

Tym czasowa iunta podała Królowi przedstawienie tyczące się wykreslenia ze służby 70 osób, które w roku 1814 podpisały adress domagaiący się zniesienia kortezów; Taż iunta uczyniła przy tem uwagę, iż potwierdzenie tego przełożenia iest koniecznie potrzebne dla dobra i spokoyności powszechney; chociaż te osoby powiększey części iuż utraciły swe mieysca.

Wtę chwilę otrzymano tu wiadomość, że i na wyspie Kubie także była ogłoszona konstytucyia pierwszego stycznia. Ta okoliczność dowodzi, że plan tak nazwaney partyi konstytucyyney nieogranicza się w samey Hiszpanii, lecz i osady iey obeymuie. Wiadomo że tegoż dnia pierwsze nastąpiło powstanie w Andaluzyi.

Dania.

z Koppenhagi, 28 Marca.

Dnia 4 b. m. ogłoszono w Schleswig i Holstein postanowienie, na mocy którego żadna gazeta bez osobnego przywileiu rządu wychodzić niemoże; Redaktorowie zas gazet, które dotychczas wychodziły, powinni się udać po te przywileie do kancellaryi.

Szwecyia.

z Sztokolmu 24 Marca.

Podróż Xiążęcia następcy do Upsalu odłożoną została na czas nieiaki. Pozawczora był u J. K. M. bal na którym znaydowało się przeszło 250 osób.

Przed kilku dniami mieliśmy ukontentowanie widzieć raz pierwszy traiedyią, którey treść iest wzięta z dzieciów Szwedzkich. Jest ona pod tytułem *Angelbrehgt*. Powszechnie rozumieią że autorem iey iest Baron *d'Akerhielm* dyrektor teatru tuteyszego.

W Petersburgu.

w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.